

ORTADOğU GÜNDEMİ

30 Mayıs-5 Haziran 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

BM Suriye Özel Temsilcisi Geir Pedersen, Cenevre'deki Suriye Anayasa Komitesi toplantılarının 8. turuna ilişkin gündemi açıkladı. Suriye hükûmeti, muhalefet ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımıyla beş gün sürecek olan turun gündeminde tek taraflı zorlayıcı önlemler, devletin kurumlarını koruma ve güçlendirme, anayasanın üstünlüğü ve geçiş dönemi adaleti gibi konuların yer alacağı kaydedildi.¹

Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile telefon görüşmesinde Ankara'nın kuzey Suriye'de planladığı askerî operasyon ve Ukrayna'daki savaş konularına değindi. Görüşmede 2019'da sınırda tampon bir bölge oluşturulmasının kabul edildiği ancak uygulanmadığı hatırlatıldı.² 1 Haziran Çarşamba tarihinde Cumhurbaşkanı Erdoğan Türkiye'nin Tel Rıfat ve Münbiç bölgelerini teröristlerden arındıracağını duyurdu. Diğer bölgelerde de adım adım aynısının yapılacağını açıklayan Cumhurbaşkanı, "Türkiye'nin bu meşru adımlarını kimlerin destekleyip desteklemediğini görelim" şeklinde açıklama yaptı.³

Dışişleri Bakanı Antony Blinken, NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg ile düzenlediği ortak basın toplantısında Türkiye'nin terör örgütü YPG/PKK'yı hedef alan olası askerî operasyonu ile ilgili açıklamada bulundu. ABD'nin böyle bir operasyona karşı olduğunu söyleyen Blinken, herhangi bir yeni saldırının bölgesel istikrarı baltalayacağını ve kötü niyetli aktörlere vaziyetten yararlanma fırsatı sunacağını ekledi.⁴

Rusya Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Maria Zakharova, Ankara'nın Suriye'deki durumunun tehlikeli bir şekilde kötüleşmesine yol açabilecek eylemlerden kaçınmasını umduklarını açıkladı. Zakharova, aksi takdirde bir hareketin Suriye'nin egemenliğinin ve toprak bütünlüğünün doğrudan ihlali olacağını ve Suriye'deki gerginliğin daha da tırmanmasına neden olacağını söyledi.⁵

• Suriye Rejimi

Suriye rejim ordusu, Türk destekli Suriye Millî Ordusu ile temas hatlarında yer alan kuzey Halep kırsalındaki bölgelere 1 ve 3. Tümenlerden takviye kuvvetler gönderdi. Şam kırsalından ve güneydeki Dera vilayetinden gelen iki askerî konvoy, 31 Mayıs sabahı Minniğ Askerî Havaalanında konuşlandırıldı.⁶

1 <https://syrianobserver.com/news/75664/pedersen-reveals-agenda-of-syrian-constitutional-committees-8th-round.html>

2 <https://www.voanews.com/a/erdogan-discusses-turkey-s-syria-incursion-plans-with-putin-/6596067.html>

3 <https://www.reuters.com/world/middle-east/erdogan-says-turkey-rid-syrias-tal-rifaat-manbij-terrorists-2022-06-01/>

4 <https://www.dailysabah.com/politics/diplomacy/blinken-voices-us-opposition-as-turkey-mulls-operation-in-syria>

5 <https://www.aljazeera.com/news/2022/6/2/russia-urges-turkey-not-to-launch-offensive-in-northern-syria>

6 <https://syrianobserver.com/news/75720/assad-regime-sends-reinforcements-to-aleppo-ahead-of-turkish-military-operation.html>

Dışişleri ve Gurbetçiler Bakan Yardımcısı Ayman Sousan, Rusya Dışişleri Bakan Yardımcısı Sergey Vershinin ile Suriye, bölge ve dünyadaki son gelişmeleri ele aldı. Sousan, Türk rejiminin bölgedeki politikalarının tehlikelerine değinerek, uluslararası hukuka aykırı ve dünyanın güvenlik ve istikrarına tehdit oluşturan bu tür politikaların durdurulması çağrısında bulundu.⁷

• Fırat'ın Doğusu

Suriye'nin kuzeydoğusunda Rus güçlerinin askerî faaliyetlerini artırdığı gözlemlendi. Rus Ordusu, Fırat Nehri'nin doğusundaki Kamışlı Havaalanı'na Pantsir-S1 kısa ve orta menzilli hava savunma sistemi yerleştirdi. Rus Ordusunun ayrıca Ayn İsa, Tel Temir, Münbiç, Aynul Arab, Münbiç ve Kamışlı'da konuşlu bulunan askerlerinin de sayısını artırdığı kaydedildi. Öte yandan Rusya, ülkenin kuzey ve kuzeydoğusunda kendi askerî nüfuzu altında bulunan noktalara İran destekli milislerin giriş yapmasına izin vermedi.⁸

Suriyeli muhalif kaynaklar, Türk Ordusunun, Suriye Demokratik Güçleri'nin (SDG) sivil yerleşim yerlerine düzenlediği saldırılara karşılık olarak SDG kontrolündeki bölgelere yönelik kara ve hava bombardımanını artırdığını bildirdi. Öte yandan Türkiye destekli Suriye Millî Ordusu (SMO) güçleri YPG'ye karşı yapılacağı belirtilen askerî operasyona hazırlık kapsamında bir taraftan YPG ile arasındaki temas hatlarına askerî takviyeler yapmaya devam ederken, diğer taraftan askerî tatbikatlarını sürdürdü.⁹

SDG sözde komutanı Mazlum Kobani kod adlı Ferhat Abdi, Suriye hükûmetine "Türkiye'nin yeni bir askerî operasyon başlatma tehdidi" karşısında ülke sınırlarını koruması çağrısında bulundu. Ayrıca Rusya'nın Suriye'de kontrolü altındaki bölgelere Türkiye'nin askerî operasyon yapmasını kabul etmeyeceğinin güvencesini verdiğini açıklayan Abdi, Türkiye'nin Suriye'nin kuzeyine askerî bir operasyon başlatmasını engellemek için ABD'li yetkililerle de temas hâlinde olduğunu söyledi.¹⁰

ABD'ye ait yeni bir araç konvoyu 30 Mayıs Pazartesi günü Irak'tan Suriye'ye geçiş yaptı. Askerî ve lojistik malzeme yüklü yaklaşık 30 tırdan oluşan konvoyun Suriye'nin Haseke vilayetinde bulunan Uluslararası Koalisyon üslerine hareket ettiği bildirildi. ABD'nin son 10 günde Suriye'nin kuzeydoğusuna 3 askerî konvoy sevkiyatı gerçekleştirdiği kaydedildi.¹¹

• Güney Suriye

Suriye'nin güneyinin son yıllarda cinayetlerin, suikastların, hırsızlıkların, adam kaçırmaların ve silahlı soygunların yaşanmasıyla güvensiz bir bölge hâline geldiği kaydedildi. Söz konusu

7 <https://syrianobserver.com/news/75714/syria-discusses-with-russia-iran-latest-developments-cooperation.html>

8 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/suriye-nin-kuzeyinde-rus-guclerinin-hareketligi-suruyor/2605507>

9 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3680571/turk-ordusu-sdg-kontrolundeki-bölgelere-yönelik-kara-ve-hava-bombardımanını>

10 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3685821/sdg-lideri-şam-hükümetine-türkiye-karşısında-'sınırları-koruma'-çağrısında>

11 <https://www.syriahr.com/en/253783/>

yasa dışı olayların hiçbir resmî veya yerel makam tarafından engellenemediği, aksine gün geçtikçe daha da arttığı belirtildi. Yaşananların devam etmesinin bölgede istikrarsızlık ve korku iklimi oluşturacağına dikkat çekildi. Yerel istatistikler, Suriye'nin güneyindeki Dera Valiliğindeki yerleşim ve uzlaşma anlaşmasına tabi insanların yanı sıra Suriye rejimine bağlı güçlerle sivilleri hedef alan cinayet, suikast, adam kaçırmaya ve soygunların sayısı ile ilgili oldukça dikkat çekici rakamlara işaret etti. Suikastlar ve cinayetlerin ya doğrudan kurbanlara ateş edilerek ya da kara mayınları (patlayıcı cihazlar) dikilerek gerçekleştirildiği bildirildi. Dera'daki insan hakları ihlalleri ve yerel haberleri takip eden Dera24'e göre, Mayıs ayı boyunca Dera'nın farklı bölgelerinde 25 sivil, 3 kadın ve çocuk olmak üzere en az 57 kişi öldürüldü. Haberde, aralarında 3'ü çocuk ve 4'ü kadın olan 22 sivilin de yaralandığı kaydedildi.¹²

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

31 Mayıs 2022'de Millî Savunma Bakanlığından yapılan açıklamada, "Teröristlerin taciz ve saldırı girişimlerine misliyle karşılık vermeye devam ediyoruz. Fırat Kalkanı bölgesine taciz ateşi açan 5 PKK/YPG'li terörist kahraman Türk Silahlı Kuvvetlerimiz tarafından etkisiz hâle getirildi" ifadeleri kullanıldı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan 1 Haziran 2022'de yaptığı konuşmada Suriye'nin kuzeyindeki terör unsurlarına yönelik yaptığı açıklamalarda, "İşte buradan bir kez daha tekrar ediyorum; güney sınırlarımız boyunca 30 kilometre derinliğinde güvenli bölge oluşturma kararımızın yeni bir safhasına geçiyoruz. Tel Rifat ve Münbiç'i teröristlerden temizliyoruz. Ardından da aşama aşama diğer bölgelerde aynısını yapacağız. Türkiye'nin bu meşru güvenlik adımlarına bakalım kimler destek verecek, kimler köstek olmaya çalışacak, göreceğiz" ifadelerine yer verdi.

Şanlıurfa'nın Akçakale ilçesinin karşısında yer alan Tel Abyad ilçe merkezine terör örgütü YPG/PKK mensuplarınca 1 Haziran'da çok namlulu roketatarla (ÇNRA) 7 atış yapıldı. Yerel kaynaklara göre, teröristlerin düzenlediği saldırıda 2 sivil yaşamını yitirdi, 12 sivil yaralandı. Yaralılar, bölgedeki hastanelere sevk edildi.¹³

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

İngiltere'de sığınma talebi reddedilen Iraklı Kürt göçmenlerin 31 Mayıs 2022 tarihinde Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ne (IKBY) gönderilmesine ilişkin planlama yapılmıştı. İngiltere İçişleri Bakanlığının planlamasını yaptığı uçuşun, göçmenlerin IKBY'de güvenlik tehlikesi yaşayacağı gerekçesiyle iptal edildiği açıklandı.¹⁴

¹² <https://turkish.aawsat.com/home/article/3682601/dera-da-cinayet-ve-suikastler-artiyor>

¹³ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/teror-orgutu-ypg-pkk-nin-tel-abyada-duzenledigi-saldirida-2-sivil-oldu-12-sivil-yaralandi/2603245>

¹⁴ <https://www.theguardian.com/uk-news/2022/may/31/home-office-cancels-flight-to-deport-kurdish-asylum-seekers-to-iraq>

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreterinin Özel Temsilcisi ve Irak Yardım Misyonu (UNA-MI) Başkanı Jeanine Hennis-Plasschaert, Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih ile görüştü. Görüşmede güncel siyasi, ekonomik ve askerî meseleler ele alınırken görüşme sonrasında hem Salih hem de Plasschaert güvenlik açısından istikrarı artırma gereğinin ve terörle mücadelenin altını çizdi.¹⁵

Suudi Arabistan Enerji Bakanı Prens Abdulaziz bin Selman 2 Haziran tarihinde Riyad'da, Irak Petrol Bakanı İhsan Abdulcabbar ile bir araya gelerek Suudi Arabistan ile Irak arasındaki ortak elektrik bağlantısı dosyasının yanı sıra mevcut petrol piyasası koşulları, bu yöndeki istikrarı desteklemenin önemi ve OPEC+ anlaşmasını görüştü. Enerji Bakanlığı tarafından aktarılan bilgilere göre görüşmede, enerji alanlarındaki ortak meseleler ve Suudi Arabistan-İrak Koordinasyon Konseyi aracılığıyla iki ülke liderlerinin direktiflerinin gerçekleştirilmesi ve bu hususta iş birliği ve ortaklığın geliştirilmesinin yolları konuşuldu. Suudi Arabistan Enerji Bakanlığı ve Irak Elektrik Bakanlığı geçtiğimiz ocak ayında, iki ülkenin elektrik ağlarını birbirine bağlama yönünde bir mutabakat zaptı imzalamıştı.¹⁶

İtalya Dışişleri Bakan Yardımcısı Marina Sereni, Bağdat ve Erbil'e ziyaret düzenleyerek bir dizi görüşme gerçekleştirdi. Sereni, İtalya'nın IKBY, Irak ve Ortadoğu'nun kalkınması ve bölgeye yardım sunulmasına öncelik verdiğini belirtti.¹⁷ İtalya'nın Irak Büyükelçisi Maurizio Cricante de Ninova'ya yaptığı ziyaret esnasında görüştüğü Necim Cuburi'ye İtalya'nın Ninova'da konsolosluk açmak istediğini ifade etti.¹⁸

Sadr Hareketi'nin lideri Mukteda es-Sadr, babası Seyid Muhammed Sadr'ın ölüm yıl dönümünde verilen taziyeleri kabul etti. Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih de dâhil olmak üzere birçok siyasetçi yaptığı açıklamayla Seyid Muhammed Sadr'ın Irak için önemine dikkat çekti.¹⁹

Sadr Hareketi tarafından Irak Başbakanlığı için adı öne sürülen Muhammed Cafer es-Sadr, ulusal çoğunluk hükûmetinin kurulmasının, Irak hükûmetinin gelecekteki programlarını gerçekleştirmesi için gerekli olduğunu belirtti.²⁰

• Güvenlik

Türkiye'nin Süleymaniye'ye bağlı Cemcemal'de düzenlediği operasyonda terör örgütü PKK'nın sözde Kerkük sorumlusu Dîlhez Gabar kod adlı terörist Mehmet Doğan etkisiz hâle

15 <https://www.iraqnews.com/iraq/iraq-president-discusses-political-security-issues-with-un-special-representative/>

16 <https://turkish.aawsat.com//home/article/3682166/suudi-arabistan-ve-irak-enerji-bakanlari-elektrik-alaninda-ortakligi-gorustu>

17 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/040620227>

18 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Italy-to-open-a-consulate-in-Nineveh-ambassador-says>

19 <https://ina.iq/eng/19843-salih-on-the-anniversary-of-muhammad-al-sadrwe-remember-an-eloquent-lesson-in-combating-tyranny.html>

20 <https://ina.iq/eng/19840-jaafar-al-sadr-proposing-a-national-majority-is-the-most-appropriate-mechanism-for-the-success-of-the-government-program.html>

getirildi. Kısa bir süre önce de sözde Mahmur Kampı PKK genel sorumlusu Ahmet Rubar kod adlı Mehmet Erdoğan özel bir operasyonla etkisiz hâle getirilmişti.²¹

Suriye'nin kuzeydoğusunda tutulan terör örgütü IŞİD militanlarının arasında bulunan 50 Iraklı IŞİD militanının Irak'a iade edildiği belirtildi. 50 kişi, Irak İçişleri Bakanlığı tarafından tahkik edilmek suretiyle 1 Haziran 2022'de Irak'a gönderildi.²² Irak'ta farklı makamlar tarafından bu mahkûmların kamplarda yaşamasının ilerde sorunlara yol açacağı dile getirilmişti. Bu çerçevede Irak Ulusal Güvenlik Müsteşarı Kasım el-Araci, el-Hol Kampı'na dikkat çekmiş ve UNAMI Başkanı Jeanine Hennis-Plasschaert, mahkûmların rehabilitasyonu için destek sağlayabileceklerini ifade etmişti.

Irak'ın Anbar vilayetinde yer alan Ayn el-Esad Üssü'nün en az beş füzeyle hedef alındığı belirtildi. Hafif maddi hasara yol açan saldırının bir can kaybına sebep olmadığı belirtildi.²³ Saldırısı "Uluslararası Direniş Örgütü" adlı Şii grup üstlenirken, grubun yaptığı açıklamada saldırının hedefine ulaştığı vurgulandı.²⁴

Çok Uluslu Askerî Danışma Grubu (MNAG) bünyesinde IKBY Peşmerge Bakanlığı danışmanlığı yapan Hollandalı Bart van den Heuvel, bakanlığına bağlanacak güçlerin kayıt altına alınması amacıyla bakanlık bünyesinde yeni bir elektronik bilgi merkezinin oluşturulduğunu söyledi. Hollandalı danışman, peşmergelerin maaşlarını elektronik sistemden alması için Peşmerge Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve bankaların ortak çalışma yürüttüklerini belirtti. Heuvel, "Birleşik Peşmerge güçlerinin, IKBY'nin bir kalesi hâline geleceğini" ve "sadece hükûmete karşı sorumlu" olacağını belirtti.²⁵

Irak Parlamentosu Güvenlik ve Savunma Komisyonunun Irak Parlamentosuna "Bayrak Hizmeti" adlı zorunlu askerlik yasa tasarısını sunduğu bildirildi. Söz konusu yasa tasarısına göre, Irak'ta zorunlu askerlik görevinin tüm genç erkekler tarafından mecburi olarak yerine getirilmesi planlanıyor. Zorunlu askerliğin 1,5 yıl olması ve zorunlu askerlik görevinde bulunan her gencin görev süresince her ay 700 bin dinar maaş alması tasarlanıyor. Eğitim sürecinde olanların ise, askerliğini erteleme hakkına sahip olacağı bildiriliyor. 2016 yılında da zorunlu askerlikle ilgili hazırlanan yasa tasarısı, Irak Savunma Bakanlığına bağlı Savunma Konseyi tarafından onaylanmıştı.²⁶

Kerkük Operasyonlar Komutanı Ali Freci, Kerkük vilayetinin güneyinde terör örgütü IŞİD'e karşı geniş çaplı operasyon başlatıldığını söyledi. Freci, operasyonda 38 teröristin yakalan-

21 <https://www.ntv.com.tr/turkiye/kuzey-irakta-mit-operasyonu-sozde-pkk-yoneticisi-etkisiz-hale-getirildi,PHb2DZDMpUm3bmkpB2PJw>

22 <https://english.alarabiya.net/News/middle-east/2022/06/01/Fifty-ISIS-fighters-jailed-in-Syria-returned-to-Iraq>

23 <https://abcnews.go.com/International/wireStory/iraqi-officials-missiles-hit-iraqi-base-hosting-us-85074491>

24 <https://www.basnews.com/tr/babat/757549>

25 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/310520223>

26 <https://www.basnews.com/tr/babat/758271>

diğini ve çok sayıda silah ve mühimmatın ele geçirildiğini belirtti. Ayrıca Freci, operasyonda terör örgütü IŞİD'e ait 8 sığınağın imha edildiğini, 17 bomba düzeneği ve çok sayıda silaha el konulduğunu aktardı.²⁷

• Ekonomi

Irak Petrol Bakanlığı, IKBY'nin, Federal Yüksek Mahkemenin IKBY petrol/gaz yasasına ilişkin kararına uymama konusundaki ısrarı üzerine bölgede faaliyet gösteren uluslararası petrol şirketlerine karşı yasal işlem başlatılacağını duyurdu. Çok sayıda uluslararası petrol şirketinin, kendilerini 5 Haziran'da Bağdat Ticaret Mahkemesine davet eden bir mektup aldığı belirtiliyor. Irak'ın resmî petrol kurumu Irak Devlet Petrol Pazarlama Şirketinin (SOMO) Genel Müdürü Alaa el-Yasiri de Bağdat'ın uluslararası davalar açmaya hazırlandığını söylemişti.²⁸

• Sağlık ve Sosyal Hayat

ABD Dışişleri Bakanlığı, ülkelerde dinî özgürlüklerin durumunu mercek altına alan yıllık Dinî Özgürlükler Raporu'nu yayımladı. 2021 yılını kapsayan raporun Irak ve IKBY ile ilgili bölümünde, terör örgütü PKK'ya bağlı teröristlerin ve İran destekli Şii milis grupların Sincar'da yerel halk için tehlike olduğu ve halkın evlerine dönüşüne engel teşkil ettiği belirtildi.²⁹

UNAMI ve BM İnsan Hakları Ofisi (OHCHR) tarafından hazırlanan ve 2 Haziran 2022'de yayımlanan "Irak'ta Hesap Verilebilirlik Güncellemesi"³⁰, Iraklıların insan haklarının korunması konusunda "sınırlı ilerleme" kaydettiğine ve politik amaç doğrultusunda işlenen cinayetlerin arttığına dikkat çekti.³¹

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

IKBY Başkanı Neçirvan Barzani 4 Haziran günü, Erbil'de resmî temaslarda bulunan İtalya Dışişleri Bakan Yardımcısı Marina Serini'yi kabul etti. Aynı gün içerisinde Serini'nin IKBY Başbakanı Mesrur Barzani ve Başbakan Yardımcısı Kubat Talabani ile ayrı ayrı bir araya geldiği aktarıldı.³² İtalya'nın Bağdat Büyükelçisinin de katıldığı ve İtalya ile IKBY ve Irak arasındaki ilişkilerin konuşulduğu görüşmelerde, Irak siyasetindeki son gelişmeler, Erbil-Bağdat ilişkileri, IKBY'nin iç durumu, terör tehlikesi ve terör örgütü IŞİD'in hareketliliği ele alındı. İlgili görüşmelerde, IKBY ile İtalya arasındaki dostluk ilişkilerinin önemine değinen Serini, ülkesinin IKBY ile ticari faaliyetleri geliştirmeye hazır olduğunu vurgulayarak IKBY başkanı

27 <https://www.tebaajansi.com/irak/kerkuk-te-deas-operasyonu-38-terorist-yakalandi-h295167.html>

28 <https://www.iraqoilreport.com/news/baghdad-launches-legal-action-against-kurdistan-oil-companies-44874/>

29 <https://www.basnews.com/tr/babat/757990>

30 https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-06/OHCHR_UNAMI_Update_on_Accountability_in_Iraq_June2022_ENG_0.pdf

31 <https://news.un.org/en/story/2022/06/1119652>

32 <https://www.awene.com/detail?article=72240>

ve başbakanını İtalya'ya davet etti. Serini, "IKBY başbakanının İtalya başbakanıyla görüşmesi uygun fırsatlar doğrulabilir" ifadelerini kullandı. Başbakan Barzani de özellikle terör örgütü IŞİD'e karşı mücadelede Peşmerge güçlerine verdikleri desteklerden dolayı İtalya'ya teşekkür ederek IKBY'nin İtalya ile koordinasyon ve iş birliğini genişletmek istediğini dile getirdi.³³

İran Devrim Muhafızları Ordusuna bağlı Kudüs Gücü'nün iki yüksek komutanı Hasan Danayi Fer ve Abdulraza Msgeriyan'ın, Erbil'de IKBY Başkanı Neçirvan Barzani ve Başbakan Mesrur Barzani ile bir araya geldikleri belirtildi. 30 Mayıs tarihinde yapılan görüşmelerin, 10 Nisan'da Danayi Fer ile Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) lideri Mesut Barzani arasında gerçekleştirilen görüşmenin devamı olduğu belirtildi. Danayi Fer ile Barzani arasındaki görüşme, İran tarafından Erbil'e yönelik gerçekleştirilen füze saldırısından sonra yapılan ilk görüşme olmuştur.³⁴

IKBY Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bölge Bakanı ve Irak Türkmen Cephesi (ITC) Yürütme Kurulu Üyesi Aydın Maruf'un, IKBY Parlamentosunda oluşum ve azınlıklara ayrılan sandalye sayısının 11'den 20'ye yükseltilmesini istediği belirtildi. IKBY genel seçimlerine ilişkin konuşan Maruf, etnik ve dinî oluşumlarla birlikte azınlıklara ayrılan 11 sandalyenin azaltılmasını şiddetle reddettiklerini vurgulayarak "tam tersine biz 11 sandalyeden 20 sandalyeye yükseltilmesi istiyoruz" açıklamasında bulundu. Ayrıca Maruf, genel seçimler ve kota sistemiyle ilgili oluşumlara ayrılan 11 sandalyenin 20 sandalyeye yükseltilmesi durumunu resmî olarak IKBY Bakanlar Kuruluna sunacağını ifade etti.³⁵

26 Mayıs tarihinde Irak Yardım Misyonu (UNAMI) Temsilcisi Jeanine Hennis-Plasschaert ile IKBY parti temsilcileri arasında gerçekleştirilen toplantının gündem maddesinin IKBY genel seçimleri olduğu belirtildi. Söz konusu görüşmede KDP'nin, Yeni Nesil Hareketi (YNH) tarafından sunulan ve başka siyasi partiler tarafından da desteklenen etnik ve dinî oluşumlara ayrılan 11 sandalyenin yedi sandalyeye düşürülmesini hiçbir şekilde kabul etmeyeceğini belirttiği aktarıldı. KDP'nin genel seçimlerin çoğul bölge sistemiyle (IKBY vilayet sayısına göre dört bölgeye ayrılması) yapılması, seçim yasasının yeniden düzenlenmesi ve IKBY Bağımsız Yüksek Seçim ve Referandum Komisyonunun (BY-SRK) yeniden oluşturulmasına ilişkin hiçbir engelin olmadığını belirttiği kaydedildi. Ayrıca KDP'nin oluşumlara ayrılan 11 sandalyenin sadece Erbil ve Duhok bölgelerine ait olması durumunda, seçimin çoğul bölge sistemiyle yapılmasına izin vereceğine yönelik öngörüler dile getirildi.³⁶ Diğer taraftan Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) tarafından seçimlerin zamanında yapılması üç şarta bağlandı. KYB; seçim yasası düzenlendiği, BYSRK yeniden oluşturulduğu ve seçmen listesi temizlendiği takdirde genel seçimlerin yapılmasına hazır olacağını belirtti.³⁷

• Güvenlik

Kerkük Ceza Mahkemesi tarafından Eski Kerkük İl Meclisi Başkanı Rebvar Talabani'nin altı yıl hapis cezasına çarptırıldığı aktarıldı. Mahkemeden yapılan açıklamada, "Rebvar Talabani'nin Irak dışına

33 <https://www.kurdistan24.net/ckb/story/221382-مهسروور-بارزانى-پيشوازى-له-جىگري-وهزيرى-دهر-وهى-نيتا-ليا-دهمکات>

34 http://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10386

35 <https://esta.krd/162328/>

36 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=10396

37 <https://www.sharpress.net/all-detail.aspx?Jimare=205083>

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgını vakaları azalırken, İKBY’de bir aydır hiç kimsenin virüsten dolayı hayatını kaybetmediği açıklandı. Bununla birlikte İKBY’de tespit edilen toplam Covid-19 vaka sayısı 438 bin 273’e yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 7 bin 450’de durduğu ve virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının da 430 bin 490’e ulaştığı kaydedildi.⁴²

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken ve Suudi Arabistan Dışişleri Bakanı Prens Faysal bin Farhan arasında bir telefon görüşmesi gerçekleşti. Görüşmede Yemen’deki ateşkesin uzatılması, İran nükleer programı ve Ukrayna krizi hakkında konuşulduğu duyuruldu.⁴³

Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, Riyad’ı ziyaret ederek KİK ülkeleri dışişleri bakanları ile bir görüşme gerçekleştirdi. Lavrov, Suudi mevkidaşı Faysal bin Farhan ile de görüştü. Tarafların hidrokarbon piyasasında Rusya ve Suudi Arabistan arasındaki iş birliğinin stratejik önemine değindiği aktarıldı.⁴⁴

ABD’li yetkililerin, ABD Başkanı Joe Biden’ın Körfez müttefikleriyle bir araya gelmek için Ortadoğu seyahati planladığı belirtildi. Detayların netleşmediği ancak Almanya’da gerçekleşecek G7 ve İspanya’da yapılacak NATO toplantısının ardından ziyaretin gerçekleşebileceği aktarıldı. Biden’ın bu ziyarette Veliaht Prens Muhammed bin Selman ile de görüşebileceği kaynaklarca iddia edildi. Biden’ın İsrail’e de ziyaret gerçekleştiren Başbakan Naftali Bennett ile bir araya gelebileceği ifade edildi. Ancak Beyaz Saray Basın Sözcüsü Karine Jean-Pierre tarafından Suudi Arabistan ziyaretinin gerçekleşeceğine dair açıklamada bulunulmadı. Bu bağlamda Biden’ın Riyad’da KİK zirvesine katılmayı planlıyor olabileceği ifade edilenler arasındadır. Obama döneminde gerçekleştirilen KİK-ABD yıllık zirvesinin tekrardan canlandırılmaya çalışıldığı bazı kaynaklar tarafından ifade edilmektedir.⁴⁵

• Birleşik Arap Emirlikleri

BAE Savunma Bakanı Muhammed bin Ahmed Al Bowardi ve Türkiye Millî Savunma Bakanı Hulusi Akar bir araya geldi. Görüşmede iki ülke arasındaki tarihî ve dostane ilişkiler üzerine konuşulduğu belirtildi. Tarafların iki ülke arasında özellikle askerî ve savunma alanındaki iş birliğini arttırmanın yolları ve bölgesel güvenlik ve istikrara katkı üzerine odaklandığı ifade edildi. İki bakan, askerî eğitim ve savunma sanayi alanındaki iş birliği gelişimine de değindi.

42 https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=382419253916420&id=100064450459235

43 <https://www.reuters.com/world/us-saudi-ministers-discuss-efforts-prolong-yemen-truce-2022-05-31/>

44 <https://www.reuters.com/world/russia-saudi-ministers-praised-level-cooperation-opecc-says-moscow-2022-06-01/>

45 <https://www.reuters.com/world/middle-east/biden-planning-gulf-visit-could-meet-crown-prince-sources-2022-06-01/>

Akar ve beraberindeki heyetin askerî donanım ve ekipman, gelişmiş teknolojiyle alakalı üretim tesisi ve şirketleri de ziyaret ettiği belirtildi.⁴⁶

11. BAE-Avustralya Askerî İşbirliği Komitesi, başkent Canberra'da bir araya geldi. Savunma Bakanlığında heyete Tümgeneral Pilot Mübarek Ali Al Neyadi başkanlık etti. Avustralya Savunma Bakanlığında da temsilcilerin olduğu komite toplantısında iki ülke arasındaki iş birliği üzerinde durulduğu belirtildi.⁴⁷

• Katar

Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdurrahman Al-Thani ve Rus mevkidaşı Sergey Lavrov arasında KİK görüşmelerinin yanı sıra bir görüşme gerçekleşti. Şeyh Muhammed bin Abdurrahman, Rusya-Ukrayna krizinde barışçıl bir çözüm bulmak için desteklerini yineledi. Ukrayna krizinin yanı sıra görüşmede küresel gıda güvenliği ve enerji piyasası üzerinde durulduğu belirtildi.⁴⁸

Katar Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü ve Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Lolwah Al Khater, AB Komisyonu ile Katar vatandaşlarının Schengen vizesinden muaf olması için bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmede Katar ve AB arasında ikili iş birliği ve Katarlı vatandaşların Schengen vizesinden muaf olması üzerinde durulduğu belirtildi. Ayrıca görüşmede Afganistan, Taliban ve tahliyeler ayrıca Rusya-Ukrayna krizi hakkında da konuşulduğu aktarıldı.⁴⁹

• Kuveyt

Kuweyt Ulusal Meclis ve Gençlik İşlerinden Sorumlu Devlet Bakanı Muhammed Obaid Al-Rajhi, AB'nin İçişlerinden Sorumlu Müdürü Ylva Johansson ile bir araya gelerek Kuweyt vatandaşlarının Schengen vizesinden muaf olma durumunu görüştü. Al-Rajhi, taraflar arasında iyi bir iş birliği olduğunu ve sürecin kısa zamanda tamamlanmasını umduklarını ifade etti. Kuweyt'in başvurusunun Avrupa Parlamentosu ve Bakanlar Kurulu tarafından onaylanması hâlinde İrlanda harici Avrupa ülkelerine ve Schengen ile bağlantılı İzlanda, İsviçre, Norveç ve Lihtenştayn'a vizesiz seyahat edebilecekleri belirtildi.⁵⁰

Kuweyt Dışişleri Bakanlığı, sosyal medya hesaplarında eşcinsellik yanlısı paylaşımları sebebiyle ABD'nin maslahatgüzarı büyükelçi James Holtsnider'ı bakanlığa çağırdı. Bakanlık tarafından Kuweyt'in yasalarına ve yönetmeliklerine saygı duyulması gerektiği belirtildi.⁵¹

46 <https://www.wam.ae/en/details/1395303052786>

47 <https://www.wam.ae/en/details/1395303052878>

48 <https://dohanews.co/qatar-renews-support-for-peaceful-resolution-in-ukraine-war/>

49 <https://dohanews.co/qatar-and-eu-commission-discuss-schengen-visa-exemption/>

50 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3040956&Language=en>

51 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3040899&Language=en>

Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır Al-Muhammed Al-Sabah, Rus mevkidaşı Sergey Lavrov ile KİK görüşmelerinin yanı sıra bir araya geldi. Görüşmede ikili ilişkilerin, iş birliği alanlarının, bölgesel ve küresel gelişmelerin değerlendirildiği belirtildi.⁵²

• Umman

Uluslararası Gazeteciler Federasyonunun (IFJ) 31. Kongresi Umman'da gerçekleşti. Dört gün süren etkinliğe ev sahipliği yapan Umman'ı kongrede Umman Gazeteciler Birliği (OJA) temsil etti.

Umman Yatırım Otoritesi (OIA), ABD merkezli Crusoe Energy adlı şirkete uluslararası yatırımlarını farklı ülkelere ve sektörlere dağıtıp çeşitlendirme amacıyla yatırım yaptıklarını duyurdu. OIA'nın yatırımının bölgeye ileri teknolojiyi çekme konusunda öncü olmak istediği belirtildi. Yatırımın OIA'nın modern teknolojileri yerelleştirme girişiminin bir parçası olduğu da vurgulananlar arasındadır.⁵³

• Bahreyn

Bahreyn Kralı Hamad bin İsa Al Halife, Rusya Dışişleri Bakanı Sergei Lavrov'u makamında ağırladı. Tarafların bölgesel ve uluslararası gelişmeleri değerlendirdiği, Ukrayna'daki durum üzerine konuştuğu belirtildi. Kral Hamad bin İsa tarafından Ukrayna'daki krizin çözülmesinin önemine değinildiği; güvenlik, istikrar ve barış sağlanmasının önemini vurguladığı ifade edildi. Bahreyn Kralı, uluslararası hukuka uygun bir şekilde diyalog ve diplomatik çözüm için çağırıda bulundu. Görüşmede Bahreyn ve Rusya arasındaki uzun süreli tarihî dostluğa vurgu yapıldığı belirtildi.⁵⁴ Lavrov ile Bahreyn Dışişleri Bakanı Dr. Abdullatif bin Raşid Al Zayani'nin görüştüğü ifade edildi. Görüşmede tarihî ikili ilişkilerin; ekonomi, yatırım, ticaret iş birliğinin; bölgesel ve uluslararası gelişmelerin gündemde olduğu belirtildi.⁵⁵

Bahreyn Parlamento Başkanı Fawza bint Abdullah Zainal ve Umman Şura Konseyi Başkanı Şeyh Halid bin Hilal Al Maawali arasında iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirmek için bir mutabakat zaptı imzalandı. İki meclisin bağlarının çeşitli alanlarda geliştirilmesi ve iş birliğini artırılmasının amaçlandığı ifade edildi.⁵⁶ Şeyh Halid bin Hilal'in Bahreyn Kralı Hamad bin İsa ile de bir araya gelerek iki ülke arasındaki tarihî ve güçlü ilişkileri değerlendirdiği belirtildi.⁵⁷

52 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3040752&Language=en>

53 <https://timesofoman.com/article/117457-oia-invests-in-us-based-company-crusoe-energy>

54 <https://www.bna.bh/en/HMKingreceivesRussianForeignMinister.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDtj6ASo5mVjM1MXwTPNtw1A%3d>

55 <https://www.bna.bh/en/ForeignMinisterholdsofficialtalkswithRussiancounterpart.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDssSOf4%2f9ANSgTAp%2fbV7TJ1%3d>

56 <https://www.bna.bh/en/BahrainOmansignparliamentarycooperationmemorandum.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDueENr2tBO0oF5R53Db59zE%3d>

57 <https://www.bna.bh/en/HMKingreceivesOmansShuraCouncilChairmanhailslongstandinghistoricties.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDsUPVY2qlsp9avDq%2f2Cw5iQ%3d>

Bahreyn ve İsrail arasındaki Ortak İşbirliği Komitesi ikinci toplantısını Manama'da gerçekleştirdi. Görüşmede iki ülke arasındaki iş birliğine odaklanıldığı; siyaset, ekonomi, sosyal ve çevre alanlarında iş birliğini geliştirme yollarının değerlendirildiği belirtildi. Bu alanlarda iş birliğinin sağlanması için ikili anlaşmaların ve mutabakat zaptlarının önemli olduğuna vurgu yapıldı.⁵⁸

• Yemen

Yemen'de savaşan taraflar, BM öncülüğündeki ateşkesin aynı şartlar altında iki ay daha uzatılması konusunda anlaşta. Suudi Arabistan destekli meşru hükûmetin ve İran destekli Husilerin heyetlerinin Amman'da bir araya gelerek müzakerelere devam etmesinin beklendiği belirtildi. ABD Başkanı Joe Biden tarafından ateşkesin uzatılması memnuniyetle karşılandı. Biden, Suudi Arabistan'ın cesur bir liderlik sergileyerek ateşkesin uygulanması konusunda da girişimlerde bulunduğunu ifade etti. Biden Mısır, Umman ve Ürdün'ün de ateşkes konusunda önemli rol oynadığına değindi.⁵⁹ Beyaz Saray Basın Sözcüsü Karine Jean-Pierre ise Yemen'de ateşkesin bölgesel iş birliği olmasa gerçekleşmeyeceğini, bu bağlamda Suudi Arabistan Kralı ve Veliht Prensi'nin önemli rol oynadığını ifade etti.⁶⁰

■ KUZAY AFRİKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır'da bir mahkeme, Interpol'den Türkiye'de çalışan dört Mısırlı gazeteci hakkında kırmızı bülten çıkarmasını ve Mısır makamlarına teslim etmesini talep etmiştir.⁶¹

Yaklaşık 6 yıl aranın ardından Yemen ve Mısır arasındaki doğrudan uçuşların tekrar başladığı açıklanmıştır. Yemen'in başkenti Sana'dan kalkan ve 78 kişi taşıyan yolcu uçağının Mısır'ın başkenti Kahire'ye indiği aktarılmıştır.⁶²

Mısır mahkemesi, 2018 yılında eski Cumhurbaşkanı adayını Abdel Moneim Aboul Fotouh ile röportaj yapmasının ardından Al Jazeera'ye çalışan gazeteciyi "yanlış haber yaymak" nedeniyle 15 yıl hapis cezasına çarptırmıştır. Al Jazeera yaptığı açıklamada, Kahire Ceza Mahkemesi'nin kararının Mısır'daki hukuk ve yargı sistemi için bir başka utanç teşkil ettiğini ve kararın hiçbir yasal dayanağı olmadığını iddia etmiştir.⁶³

58 <https://www.bna.bh/en/BahrainIsraelJointCoordinationCommitteeholdssecondmeeting.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlzON1%2bDqcCY8duA8khTyuloXuCbbug%3d>

59 <https://www.reuters.com/world/middle-east/yemen-warring-parties-agree-extend-truce-two-months-un-2022-06-02/>

60 <https://www.reuters.com/world/white-house-praises-saudi-crown-prince-ahead-expected-biden-trip-2022-06-02/>

61 <https://www.middleeastmonitor.com/20220601-egypt-asks-interpol-to-issue-red-notices-to-4-egyptian-journalists-in-turkiye/>

62 <https://www.middleeastmonitor.com/20220601-first-commercial-flight-in-nearly-6-years-departs-yemeni-capital/>

63 <https://www.middleeastmonitor.com/20220601-15-years-in-prison-for-al-jazeera-journalist-disgrace-says-network/>

Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, Mısır'da İslam Kalkınma Bankası (İKB) Governörler Kurulu Yıllık Toplantıları kapsamında yapılan genel oturuma katılmıştır. Nebati, Twitter hesabından, Mısır ziyaretinde gerçekleştirdiği temaslara ilişkin bilgi vererek, "Mısır'ın Şarm el Şeyh şehrinde devam eden İslam Kalkınma Bankası Governörler Kurulu Yıllık Toplantıları kapsamında bugün yapılan genel oturuma katılarak, bankanın yıllık rapor, finansal tablolar ve genel sermaye artırımını hususlarını görüştük" ifadelerini kullanmıştır.⁶⁴

• Libya

Ulusal Birlik Hükûmeti Başbakanı Abdulhamid Dibeybe, başkent Trablus'ta gerçekleştirilen bakanlar kurulu toplantısında, ülkede 17 Nisan'dan beri sekteye uğrayan petrol satışlarına ilişkin değerlendirmelerde bulunmuştur. Dibeybe, "Öncelikle petrol satışlarının başlaması gerekiyor. Daha sonra ise petrol gelirlerinin dağılım mekanizması üzerinde mutabakat sağlanmalı ki dünyada yükselen enerji fiyatlarından yararlanılmış olsun" ifadelerini kullanmıştır. Ulusal Birlik Hükûmeti'nin barış için elini uzatmaya devam ettiğini ve Libyalılar arasında çatışma çıkmasına ilişkin her türlü sesi reddettiğine dikkat çeken Dibeybe, "Savaş ve Trablus'a girme yönünde konuşan pek çok kesim var. Bizler ise 'savaşa ve Libyalılar arasında ihtilaf düşürmeye hayır' sloganına bağlı kalmayı sürdüreceğiz" demiştir. Ülkede yeni bir savaşın çıkmasına ortak olmayacaklarını yineleyen Dibeybe, "Canımız pahasına da olsa Libya halkını barışla savunmaya devam edeceğiz" ifadelerini kullanmıştır.⁶⁵

Libya'nın doğusundaki Tobruk kentinde bulunan Temsilciler Meclisi (TM) Başkanı Akile Salih, TM tarafından başbakan seçilen Fethi Başağa başkanlığındaki hükûmetin Sirte kentinde resmen göreve başladığını duyurmuştur. Libya televizyonlarında canlı yayımlanan ve 2022 yılı bütçe kanunu taslağının görüşüldüğü TM oturumunda konuşan Salih, "Trablus'un silahlı grupların kontrolünde bulunduğunu ve buraya girmenin ya savaşarak ya da bu grupların rızasıyla mümkün olduğunu" ifade etmiştir. Siyasi bir çözüm varken savaş seçeneğinin kabul edilemez olduğunu belirten Salih, "Hükûmet (Başağa hükûmeti) kan dökülmesini önlemek için Sirte kentinde görevine başlama kararı aldı" ifadelerini kullanmıştır. Salih, "Abdulhamid Dibeybe hükûmetinin (Libya Ulusal Birlik Hükûmeti) görev süresinin sona erdiğini, hükûmet binasını TM'nin görevlendirdiği hükûmete (Başağa hükûmetine) devretmeyi reddettiğini, bunun ise anayasa ve kanundan açıkça sapmak olduğunu" savunmuştur.⁶⁶

Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi, Akdeniz'de Libya'ya yönelik silah ambargosunu denetlemek için hayata geçirilen tartışmalı İrini Operasyonu'nu bir yıl daha uzattığını duyurmuştur. Açıklamada, operasyonun 3 Haziran 2023'e kadar uzatılması yönündeki kararın, Rusya'nın çekimsiz oyuna karşı 14 ülkenin evet oyuyla alındığı belirtilerek Güvenlik Konseyi

64 <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/bakan-nebati-ikb-governorler-kurulu-yillik-toplantilari-kapsaminda-genel-oturuma-katildi/2604854>

65 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-basbakani-dibeybeden-petrol-satislarinin-baslatilmasi-cagrisi/2603355>

66 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-temsilciler-meclisi-basaga-hukumeti-sirtede-goreve-basladi/2602431>

Genel Sekreterliğine konuya dair 6 ayda bir rapor sunulması talebinde bulunulmuştur. İri- ni Operasyonu, Libya konulu Berlin Konferansı'nın ardından 31 Mart 2020'de başlatılmıştı. Operasyon, BM'nin Libya'ya yönelik silah ambargosunun denetlenmesi için Avrupa Birliği (AB) tarafından Akdeniz'de başlatılan tartışmalı bir harekât olma özelliği taşıyor. BM Güvenlik Konseyinin 2292 sayılı kararıyla başlatılan İri- ni Operasyonu, taraflı ve yasa dışı bir operasyon olarak tepki çekmektedir.⁶⁷

• Cezayir

Tunus Dışişleri Bakanlığının aktardığına göre Cezayir Dışişleri Bakanı Ramtan Lamamra Tunuslu mevkidaşı Osman Cerandi'ye "Cezayir'in Tunus'un destekçisi olmaya devam edeceğini" söylemiştir. Lamamra Ekvator Ginesi'ndeki Afrika Zirvesi'nde Tunuslu mevkidaşı Cerandi ile bir araya gelmiş ve iki ülke Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun ve Kays Said'in her alanda ilişkilerini ilerletmek için ortak bir isteği paylaştıklarını belirtmiştir.⁶⁸

• Tunus

Cumhurbaşkanı Kays Said tarafından duyurulan "ulusal diyalog" görüşmeleri Tunus Sanayi, Ticaret ve El Sanatları Birliği, Tunus Tarım ve Balıkçılık Birliği, Tunus Ulusal Kadın Birliği ve Tunus İnsan Hakları Savunma Birliği gruplarının temsilcileri katılımıyla gerçekleşmiştir. Tunus Genel İşçi Sendikası (UGTT) ise geçen hafta yaptığı açıklamada sürece dâhil olmayacağını açıklamıştı. UGTT ayrıca yaptığı açıklamada 16 Haziran'da hükûmetin kamu şirketlerinde reform yapmayı reddetmesini protesto etmek için genel greve gideceklerini açıklamıştır.⁶⁹ ⁷⁰ Öte yandan Cumhurbaşkanlığı kararıyla kurulan diyalog çalışmalarını yürütecek Ulusal İstişare Komitesi, yeni anayasa metninin hazırlanması görevini üstlenirken, bu komiteye anayasal ve siyasal, bir de ekonomik ve sosyal reformlar alanında çalışmalar yapacak iki alt komisyonun destek vermesi planlanmakta.

Cumhurbaşkanı Kays Said'in yayımladığı kararnameyle 57 yargıç görevden alınmıştır. Said yaptığı açıklamada ülkede, "yolsuzluk ve terör konularında soruşturmaları engelleyerek yargının önünü tıkamakla" suçladığı yargıçlar hakkında yakında bir kararname duyuracağını bildirmişti. Said ayrıca yaptığı açıklamada Avrupa Parlamentosuna bağlı Venedik Komisyonunun üyelerinin istenmeyen adam ilan edildiklerini (personae non gratae) açıklamıştır. Said, gerekli olursa Venedik Komisyonuna üyeliklerini bitirebileceklerini ifade etmiştir. Venedik Komisyonu, anayasa hukuku alanında danışmanlık veren ve Avrupa Konseyine bağlı bir kurum olarak bilinmekte.⁷¹

67 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-guvenlik-konseyi-irini-operasyonunun-suresini-1-yil-daha-uzatti/2605315>

68 <https://www.middleeastmonitor.com/20220530-fm-algeria-will-always-support-tunisia/>

69 <https://www.middleeastmonitor.com/20220531-tunisia-major-labour-union-declares-general-strike-on-16-june/>

70 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunustaki-ulusal-diyalog-toplantilari-boykotlarla-basladi/2605664>

71 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-cumhurbaskani-said-57-yargici-gorevden-aldi/2603653>

Tunus polisi, Cumhurbaşkanı Kays Said'in çağrısıyla 25 Temmuz'da yapılması planlanan Anayasa referandumuna tepki amacıyla başkentte düzenlenen gösteriye müdahale etmiştir. Cumhuriyetçi Parti, Demokratik Akım, Tekettül Partisi, İşçi Partisi ve Kutup Partisi'nin çağrısıyla bir araya gelen onlarca kişi, "Özgürlük, özgürlük, polis devleti bitti", "Korku yok, hükümdar halk" gibi sloganlar atarak, Bağımsız Yüksek Seçim Kurulu binasına yürümek istedi. Polis, demir bariyerler kurarak ve göz yaşartıcı gaz bombası kullanarak göstericilerin binaya ulaşmasına engel olmuştur.⁷²

• Fas

Fas hükümet sözcüsü Mustafa Baitas, Rabat'ta bir İsrail TV kanalı için düzenlemeler çerçevesinde gerçekleştirilen açılış töreninde yaptığı konuşmada Fas hükümetinin, İsrail ile çeşitli alanlarda yaptığı anlaşmalar hususunda bir utanç duymadığını dile getirmiştir. Baitas, hükümetin, İsrail ile imzalanmış olan ekonomik, sosyal ve siyasi alanlardaki tüm anlaşmaların her zaman arkasında olduğunu da sözlerine eklemiştir.⁷³

72 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunusta-anayasa-referandumuna-karsi-duzenlenen-protesto-polis-engeline-takildi/2605779>

73 <https://www.middleeastmonitor.com/20220603-official-morocco-not-embarrassed-by-implementing-agreements-signed-with-israel/>